УДК 336.1:352(447)
Фатюха Н.Г.,
канд. економ. наук, доцент НУ "Запорізька політехніка"

ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УКРАЇНІ

Місцеві бюджети займають одне з центральних місць в економічному механізмі кожної держави. Їх роль і значення зумовлені типом економічної системи, обраними цілями та пріоритетами суспільного розвитку.

Згідно Бюджетного Кодексу України бюджет - план формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення завдань і функцій, які здійснюються відповідно органами державної влади, органами влади Автономної Республіки Крим, органами місцевого самоврядування протягом бюджетного періоду.

Бюджети місцевого самоврядування - бюджети сільських, селищних, міських територіальних громад, а також бюджети районів у містах (у разі утворення районних у місті рад) [1].

Місцеві бюджети активно впливають на задоволення різноманітних потреб населення. Видатки місцевих бюджетів значною мірою формують можливості регіону щодо якісного функціонування місцевого господарства, утримання об’єктів соціально-культурного призначення, проведення інвестиційної політики, здійснення соціального захисту населення [2].

Фінансовою основою місцевого самоврядування є доходи місцевих бюджетів.

Як економічна категорія, доходи місцевих бюджетів відображають відносини з приводу формування і використання фінансових ресурсів на регіональному рівні, призначених для реалізації функцій місцевих органів влади.

Доходи бюджету - податкові, неподаткові та інші надходження на безповоротній основі, справляння яких передбачено законодавством України (включаючи трансферти, плату за надання адміністративних послуг, власні надходження бюджетних установ) [1].

Доходи місцевих бюджетів формуються за рахунок власних, визначених законом, джерел та закріплених у встановленому законом порядку загальнодержавних податків, зборів та інших обов'язкових платежів [3, стаття.63].

Згідно Бюджетного кодексу України склад доходів місцевого бюджету визначається статтями: стаття 64. Склад доходів загального фонду бюджетів сільських, селищних, міських територіальних громад; стаття 64^{-1}. Склад доходів загального фонду районних бюджетів; стаття 66. Склад доходів загального фонду бюджету Автономної Республіки Крим, обласних бюджетів; стаття 69^{1} надходження спеціального фонду місцевих бюджетів; частина 1 стаття 71 (доходи бюджету розвитку) та законом про Державний бюджет України.

Структура доходів місцевого бюджету складається із загального та спеціального фондів і офіційних трансфертів (дотацій, субвенцій, інших дотацій).

Загальний фонд забезпечує більшість видів діяльності та програм органів місцевого самоврядування. Він складається з акцизного податку, податку на прибуток, податку на доходи фізичних осіб, плати за землю, єдиного податку, плата за надання інших адмінпослуг, інших, тобто мають загальнодержавний характер і є об'єктом загальнодержавного перерозподілу.

Спеціальний фонд акумулює визначені надходження, що витрачаються на певні цілі. Структура доходів спеціального фонду бюджету: власні надходження бюджетних установ, екологічний податок, кошти від відчуження майна, кошти пайової участі, кошти від продажу землі, інші.

Складовою спеціального фонду є бюджети розвитку місцевих бюджетів - доходи і видатки місцевого бюджету, які утворюються і використовуються для реалізації програм соціально-економічного розвитку, зміцнення матеріально-фінансової бази [3].

Кошти державного бюджету, що передаються у вигляді дотацій та субвенцій, затверджуються у законі про Державний бюджет України для кожного відповідного місцевого бюджету згідно з Бюджетним кодексом України.

Держава гарантує органам місцевого самоврядування доходну базу, достатню для забезпечення населення послугами на рівні мінімальних соціальних потреб. У випадках, коли доходи від закріплених за місцевими бюджетами загальнодержавних податків та зборів перевищують мінімальний розмір місцевого бюджету, держава вилучає із місцевого бюджету до державного бюджету частину надлишку в порядку, встановленому Бюджетним кодексом України.

Мінімальні розміри місцевих бюджетів визначаються на основі фінансових нормативів бюджетної забезпеченості з урахуванням економічного, соціального, природного та екологічного стану відповідних територій виходячи з рівня мінімальних соціальних потреб, встановленого законом.

Отже, розглянуто процес формування доходів місцевих бюджетів в Україні: доходи місцевих бюджетів мають відповідну законодавчу базу, насамперед це - Бюджетний кодекс України, Податковий Кодекс України, Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» та інші нормативні акти. Фінансовою основою місцевого самоврядування є доходи місцевих бюджетів. Місцеві бюджети складаються із загального, спеціального фондів та офіційних трансфертів.

Література:

1. Бюджетний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України* від 8 липня 2010. № 2456-VI. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text.

2. Власюк Н.І., Мединська Т.В., Мельник М.І. Місцеві фінанси : навчальний посібник. Київ : Алерта, 2011. 328 с.

3. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України *Відомості Верховної Ради України* від 21 травня 1997 р.. № 280/97-ВР. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text